

100 år

i odlarnas tjänst

Södra Sveriges
Frö- och Oljeväxtodlare

Utdelat av Förening
med 10 Kr.

Insatsbrev

Nr 1 i

Skånes Fröodlingsförening

utan personlig ansvarighet

Att Konstånaren Aron Philip Bonde,
Brufjäldesten, Ingeröd inbetalt
en (1) insats à Tio (10) Kronor i Skånes Fröodlings-
förening u. p. a., intygas härmed.

Malmö den 1 december 1921.

För Skånes Fröodlingsförening

u. p. a.

Philip Bonde Hempie, Linné

Innehåll

- 2 Södra Sveriges Frö- och Oljeväxtodlarförening 100 år**
- 6 Frö- och oljeväxtodlingen före 1911**
- 8 Skånes Fröodlingsförening**
- 12 Några minnen från min tid som förtroendevald**
- 15 Skånes Frönoteringskommitté 1953-2004**
- 18 Hallands Frö- och Oljeväxtodlareförening**
- 20 Blekinge Frö- och Oljeväxtodlareförening**
- 22 De första hundra åren – nu går vi vidare**

Skriften är författad på uppdrag av styrelsen för Södra Sveriges Frö- och Oljeväxtodlare med anledning av att det är 100 år sedan Skånes Fröodlingsförening bildades

Utgivare: Södra Sveriges Frö- och Oljeväxtodlare

Layout: LIME AB

Foto: Frö- och Oljeväxtodlarna, Lantmännen SW Seeds arkiv, Thorsten Rahbek-Pedersen, Hans Jonsson, Anders Borgquist.

Tryck: Norra Skåne Offset 2011

**Södra Sveriges
Frö- och Oljeväxtodlare**

Södra Sveriges Frö- och Oljeväxtodlarförening

100 år

Den 12 april 1911 grundades Skånes Fröodlingsförening up a, tre år före bildandet av riksorganisationen Sveriges Fröodlareförbund.

Det konstituerande föreningsmötet hölls i hushållningssällskapets lokaler i Malmö.

Till föreningens förste ordförande valdes greve Philip Bonde på Bosjökloster och han kom sedan att leda föreningen i hela fyrtio år. Philip Bondes barnbarn, Tord Bonde, driver i dag Bosjökloster som restaurang och konferensanläggning. Styrelsen tycker därför att det passar utmärkt att förlägga jubileumstämman till Bosjökloster.

Rationell odling en ledstjärna

Vid starten hade föreningen 125 medlemmar. I dag, 100 år senare, har medlemsantalet vuxit till fler än 1800 och det i en starkt krympande lantbrukarkår.

Den under 1800-talet ökande kreaturshållningen och medföljande ökning av vallodling medförde ett växande behov av vallfröutsäde. Den inhemska fröodlingen ökade däremot inte i samma takt och alltmer frö kom därför att importeras. Mycket av det importerade fröet var av undermålig kvalitet och av sorter som inte var anpassade för svenska förhållanden. Avkastningen från vallarna blev därför många gånger låg.

Föreningen växer därför fram ur ett behov av

en rationell odling av frösorter anpassade för den svenska marknaden. För att stimulera till odling av kvalitetsfrö startades redan från början fröpremieringen. En verksamhet som föreningen, 100 år senare, fortfarande bedriver.

Oljeväxtodlarföreningen 30 år senare

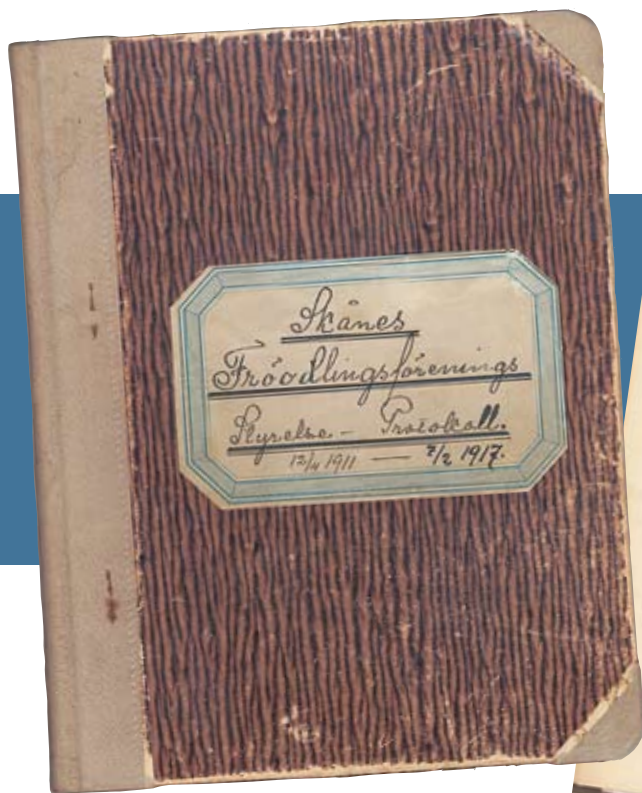
Avspärningarna under andra världskriget ledde till ett starkt uppsving för den inhemska oljeväxtodlingen. Den ökande odlingen skapade ett behov av odlarföreningar även för oljevaxter och 1943 bildades Skånes Oljeväxtodlareförening. Till dess förste ordförande valdes även här Philip Bonde.

Marknaden styr

Fröodlingen ingick inte, till skillnad från de flesta andra grödor, i jordbruksregleringen utan har alltid levt mera på marknadens villkor. Konkurrensen från importerat frö har alltid varit en faktor att räkna med. Skånes Fröodlingsförening brottades regelmässigt med svag ekonomi pga periodvis låga fröpriser och därav sviktande arealunderlag. 1986 uppgick föreningens egna kapital till endast 10 373 kr.

Samgående med oljeväxtodlareföreningen

Oljeväxtodlingen var däremot reglerad och pris-set sattes i förhandlingar med staten, detta gav oljevaxterna en betydligt stabilare ekonomi.

I de gamla protokollsböckerna finns de vackert handskrivna protokollen väl bevarade och här kan vi följa föreningens utveckling.

Oljeväxtodlarföreningen fick tack vare dessa trygga villkor och större arealunderlag en betydligt starkare ekonomi. För att stärka Fröodlingsföreningen och spara kostnader beslutades därför vid föreningsstämman på Ystad Saltsjöbad 1986 om fusion med oljeväxtodlarföreningen. Under hösten bekräftades beslutet vid en extrastämma på Bjärsjölagård. Vid 1987 års stämma, på Frostavallen i Höör, var stadgar och alla formaliteter klara och fusionen fullbordades.

Den nya föreningen fick namnet Skånes Frö- och Oljeväxtodlare ek. för. Stig Brynell, som sen tidigare var ordförande i båda föreningarna, valdes till ordförande för den sammanslagna föreningen. Den nya föreningen hade ett eget kapital på ca 1 150 000 kr.

Vid stämman 1986 i Ystad firade fröodlingsföreningen 75-årsjubileum. Oljeväxtodlareföreningen överlämnade, som gåva, den fina skulptur som sedan dess utgör föreningens vandringspris till framstående odlare av gräs-

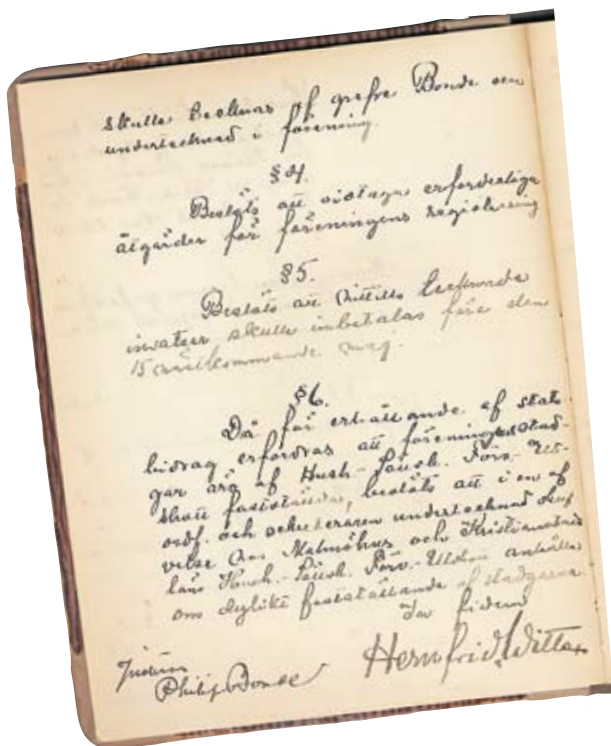
frö. Sedan tidigare fanns ett vandringspris för rödklöverodlare, skänkt av Philip Bonde 1953.

Södra Sveriges Frö- och Oljeväxtodlare bildas

2001 var det dags för nästa sammanslagning. Vid stämman i Löderups Strandbad togs beslut om fusion med föreningarna i Halland och Blekinge. Ett år senare var formaliteterna klara, och vid stämman på Hanöhus 2002 bildades Södra Sveriges Frö och Oljeväxtodlare ek. för. förkortat SSFO. Till ordf. för den fusionerade föreningen valdes Gunnar Henningsson.

Fröodlingsföreningens fonder

1951, vid Skånes Fröodlingsförenings 40-årsjubileum, beslutades att upprätta en stipendiefond för utlandsstudier av fröodling. Fonden fick namnet "Greve Philip Bondes stipendiefond för fröodling". Till fonden insamlades ett grundkapital på 10 035 kr. Idag har fondens kapital vuxit till ca 1 350 000 kr.

efter att konkurrensverket förbjudit denna typ av branschgemensamma prisöverenskommelser. Fröpriserna sätts sedan dess enligt den modell som odlarorganisationen förhandlade fram med fröföretagen.

Föreningens mål är fortfarande de samma

Efter fusionen 2002 omfattar föreningens verksamhetsområde i dag de provinser som före freden i Roskilde 1658 tillhörde Danmark. Liksom i det gamla landet odlas det mycket både frö och oljeväxter i Södra Sverige. Av landets hela frö och oljeväxtareal finns normalt mellan 40 och 50 % inom SSFO.

Under föreningens hundra verksamhetsår, 2010, odlades således 5 169 ha frö och 46 450 ha oljeväxter. Genom en framsynt och lyckosam förvaltning av tillgångarna har föreningen i dag en mycket god ekonomi. Tack vare detta kan vi bedriva en större verksamhet än vad odlaravgifterna egentligen medger.

Föreningen skall dock inte främst värderas utifrån hur bra dess ekonomi är, utan utifrån hur den lyckats med att verka för sina medlemmars ekonomi. Liksom vid starten för 100 år sedan handlar föreningens verksamhet än i dag om att stödja utvecklingen av våra grödor och att främja medlemmarnas ekonomi.

Föreningen arrangerar fältvandringar, odlardagar, demonstrationsodlingar, studieresor m.m. för att på olika sätt föra ut den senaste kunskapen till medlemmarna. Kontroll av fröserierna ingår också i verksamheten. En del försök, specifika för södra Sverige, utförs också, men av samordnings- och effektivitetsskäl bedrivs det mesta av försöksverksamheten i dag i riksorganisationens regi.

I kraft av den goda ekonomin har SSFO under senare år kunnat lämna mer än 1,1 milj. kr i anslag till olika forsknings och försöksprojekt.

Det som vid föreningens tillkomst, men även vid avspärningarna under krigen, handlade om att förse svenskt lantbruk med utsäde av hög kvalitet har under efterkrigstiden alltmer kommit att handla om att stärka den sydsvenska frö- och oljeväxtodlingens konkurrenskraft

Tio år senare, 1961, vid föreningens 50 års jubileum, instiftades ännu en fond. Den fick namn efter föreningens andre ordförande och heter "Rektor Hjalmar Nilssons fond". I statuterna föreskrivs det att fonden skall vara till gagn för fröodlingen och dess ekonomiska bedrivande.

Grundkapitalet på 25 750 kr har i dag vuxit till ca 775 000 kr.

Båda fonderna förvaltas av föreningens styrelse och delar årligen ut anslag i linje med statuterna, trots detta har kapitalet i de båda fonderna haft en god utveckling.

Frönoteringskommitté för pridförhandlingar

1953 bildades Skånes frönoteringskommitté för att tillsammans med handelsföretagen prissätta de s.k. lättgräsen och vitklöver. Den halländska föreningen hade en adjungerad representant med vid förhandlingsbordet för att bevaka prissättningen av ängsvingel, där Halland av tradition är ett dominerande odlingsområde.

På riksplanet fanns en motsvarande kommitté för fastställande av priset på rödklöver, alsikeklöver och timotej. 2004 lades kommittéerna ner

Ordförande- förteckning

PHILIP BONDE
1911-1951 40 år

HJALMAR NILSSON
1951- 1961 10 år

FILIP BRYNELL
1961-1968 7 år

HARALD NILSSON
1968-1970 2 år

GUSTAV HELLBERG
1970-1976 6 år

STIG BRYNELL
1976-1992 16 år

GUNNAR HENNINGSSON
1992-2006 14 år

ANDERS BORGQUIST
2006-

gentemot både andra grödor och omvärlden. Det arbetet får beskrivas som framgångsrikt med tanke på att odlingarna, i en allt öppnare marknad, finns kvar och f.n. även ökar i omfattning.

Mer om föreningens historia finns att läsa längre fram i denna skrift. Föreningens båda hedersordföranden, Stig Brynell och Gunnar Henningsson samt hedersledamoten Nils Ber-

til Offesson skriver om detta. SFO:s hedersordförande Stig Lindén skriver om bakgrunden till att fröodlarföreningarna bildades. Göte Ivansson beskriver Hallands Frö- och Oljeväxtodlareförening och ur Blekinge Frö- och Oljeväxtodlares 75-årsskrift har plockats intressanta data.

Trevlig läsning!

Anders Borgquist, ordf SSFO

I arbetet med att få fram bra utsädesråvara arrangerades frötställningar. Hit kunde intresserade odlarna lämna prover på sitt frö för kvalitetsbedömning av landets främsta fröexperter. En föregångare till våra dagars fröpremieringstävling.

Frö- och oljeväxtodlingen före 1911

Vallfröodling har ju varit känt i många hundra år. Från början bestod många gånger det nya utsädet av frö som låg kvar på skubbotten sedan man tagit bort höet till foder. Det är ju först de senaste 50 åren som man skördat höet före axgång. I slutet på 1700-talet började man byta till sig fröblandningar mellan bönder. Efterhand som utvecklingen framskred så sattes en del av slättervall av för att skörda till frö. Rensmaskiner s.k. vannor kom under andra halvan av 1800-talet alltså före de stationära tröskverken

och de bidrog till att fröet blev renare och sannolikt också fick en bättre grobarhet.

När handel mellan länder kom igång, också på jordbruksprodukter, i mitten på 1800-talet kom det in importerat frö främst från mellan-europa. Detta visade i många fall en för dålig vinterhärdighet för våra nordliga förhållanden, liksom ofta brister i både grobarhet och renhet. I början av 1870-talet kom därför de lokala frökontrollanstalterna till. Där kunde man analysera frö och förhindrade att det sämsta såddes.

Efterhand hittades också odlingsmaterial av både klöver och gräs som var särskilt lämpligt för bygden och som man försökte hålla isolerat i odlingen. De blev de sk lokalsorterna där vi fortfarande har senklöversorten Bjursele från Västerbotten i odling. De flesta övriga lokalsorter försvann i handeln i början av 1960-talet.

Vallfröodlarna insåg också att skulle man få framgång med säkra och höga skördar så måste man ha ett bra utsäde. Därför kom Föreningen för inhemsk fröodling till stånd i mitten på 1870-talet. Det började som en lokal förening i mellansverige, men fick sedan förgreningar till södra Sverige. Det var föregångaren till de lokala fröodlarföreningarna varav Skånes Fröodlingsförening var en.

Oljeväxtodlingen

Raps och rybsodlingen har samma tidsålder, nämligen i mitten och slutet av 1700-talet. Man hade små odlingar och pressade fröet i små pressar, och oljan användes som rovolja till belysnings- och uppvärmningsändamål. Man försökte också använda rapskaka till foder men det misslyckades pga dålig smaklighet samt att det ansågs sätta ned mjölkproduktionen. Efterhand lärde man sig att upphetta rapskakan och insåg att det förbättrade smakligheten och som man trodde också fick bort en del av de "giftiga" substanserna. Rapsbaggarna var redan då ett stort problem och odlingen gick i vågor. Man prövade att slå bort dem i odlingarna samt också att "klistra" fast dem på bräddor penslade med sirap eller melass.

När mineraloljorna började komma på marknaden i slutet av 1800-talet så upphörde odlingen men då saknade man rapskakan varför en import av den kom från Indien. Denna rapskaka var dock en blandning av pressrester från svartsenap och raps, vilket betydde att åter fick man problem med smaklighet och dåligt produktionsresultat.

Lin äldsta grödan

Linodlingen har sannolikt en längre historia än den övriga oljeväxtodlingen. Den var i första

hand inriktad mot spånadslin för linnetillverkning. Linfrö kunde användas till foder i begränsade mängder. Avkok av linfrö användes också som läkemedel mot magproblem. Man visste att linfröet innehöll blåsyra, men genom att koka det och slänga bort ett par omgångar med vatten så fick man kvar slemämnen i avkoket som hade en positiv inverkan på matsmältningen.

Under 1700-talet kom man också underfund med att linolja i kokt form hade bra konserverande verkan på obehandlat trä. Detta gjorde att färgindustrin kunde breddas från slamfärger till linoljefärger, som under 1800-talet och fram till mitten av 1900-talet var en mycket stor produkt främst med importerad linolja som bas.

Stig Lindén
Ordf SFO 1992-2001

Redan under 1800 talet fanns frökataloger för försäljning av fröer. I katalogen fanns förutom priser också korta odlingsanvisningar för de olika fröslagen.

SKÅNES

Fröodlingsförening

När Skånes Fröodlingsförening nu uppnått den aktningvärda ålder 100 år har styrelsen gett Gunnar Henningsson och mig, Stig Brynell, uppdraget att göra en tillbakablick på föreningens verksamhet. Rent formellt finns ju inte föreningen längre. Den upphörde då man fusionerade Skånes Fröodlingsförening och Skånes Oljeväxtodlareförening 1986 och då hade fröodlingsföreningen varit verksam i 75 år.

Det uppdrag Skånes Fröodlingsförening haft i 75 år kvarstår trots organisationsförändringen, varför det i praktiken är i högsta grad befogat att tala om en 100-årig verksamhet.

Utsädesproduktion i fokus

Vad var det då som gjorde att man 1911 ville skapa ett forum där man skulle tillvarata och utveckla frågor rörande fröodlingen. Det är givetvis inte lätt att veta vad som drev de personer, som var idégivare. Rektor Hjalmar Nilsson, Alnarp, föreningens ordf. 1951-1961 har i en artikel i jubileumsskriften i anslutning till 50-års jubileet spekulerat i frågan. Han konstaterar att vid den tiden hade foderväxtodlingen och i synnerhet odlingen av foderrotfrukter ökat väsentligt i omfattning. Till detta behövdes naturligtvis utsäde och man ställde sig frågan om inte detta kunde produceras inom landet.

Både på Weibullsholm och i Svalöv hade man vid denna tid satt igång ett förädlingsarbete med foderrotfrukter och även vallväxter. Ganska snart visade det sig att i Sverige framtagna sorter var överlägsna de, som kom från andra länder, vilket också gällde för sädesslagen. En slutsats av detta är att ett lands växtodling i möjligaste mån borde grundas på inhemskt förädlingsmaterial.

Föreningarnas tid

I början av 1900-talet hade man i det skånska jordbruket en tydlig strävan att samverka för att därigenom förbättra villkoren för näringen. Man fick inspiration av vad som föregick i Danmark där föreningsbildandet hade en kraftfull utveckling. I Skåne bildades föreningar för praktiskt taget all produktion. Det var Skånska Lantmännen, mejeriföreningar, slakteriföreningar osv. Betodlarföreningen var den, som kanske bäst kunde jämföras med det som skulle bli Skånes Fröodlingsförening.

Fröodlingens intresse ska tas tillvara

Den 3 februari 1911 hölls en fröutställning på Hushållningssällskapet i Malmö. Där hölls flera föredrag i olika frö- och växtodlingsfrågor och bl.a. ett av fil.dr. Hernfrid Witte om rationell fröodling av vallväxter. Hans föredrag utmynnade i ett förslag att Skånes jordbrukare borde sluta sig samman i en förening, som skulle tillvarata fröodlingens gemensamma intressen. Han föreslog dessutom att en kommitté skulle tillsättas för att närmare utreda frågan. Förslaget bifölls och man valde ledamöter i kommittén och det blev fil.dr. E. Olin, Lönnstorp, landstingsman Otto J. Olsson, Hammenhög, riksdagsmannen Johan Nilsson, Skottlandshus, landstingsmannen J. Pålsson, Elinelund, Limhamn och förslagsställaren fil.dr. H. Witte.

Den 12 april samma år kallade kommittén till ett möte på Hushållningssällskapet i Malmö för att bilda en fröodlingsförening med Skåne som verksamhetsområde. Förslaget mötte bifall och kommittén lade också fram förslag till stadgar som diskuterades och godkändes

Föreningens uppgift enligt stadgarna skulle

Tröskning av klöverfrö på en stationär parcelltröska.

vara att genom föredrag, spridande av broschyrer i fröodlingsfrågor, anordnande av fröodlingsförsök, premiering av välskötta fröodlingar m.m. främja rationell odling av olika fröslag.

Man valde också den första styrelsen. Sju ledamöter valdes och dessa blev greve Philip Bonde, Bosjökloster, fil.dr. E. Ohlin, Lönnstorp, fil. dr. H. Witte, Svalöv, landstingsman Otto J. Olsson, Hammenhög, direktör V. Jonsson, Bolle-rup, agronom Dan Poppus, Knästorp, Lund och

godsägare N. Castner, Elinelund, Limhamn.

Philip Bonde valdes till ordf. och fil.dr. E. Olin till vice ordf. H. Witte blev sekreterare. Philip Bonde kom att förknippas mycket starkt med Skånes Fröodlingsförening. Det berodde delvis på att han satt i ledningen under så lång tid. Men mest berodde det på sättet han skötte sitt uppdrag. Trots sin relativt unga ålder, 35 år, när han blev vald, visade han mycket snart sin kapacitet. Genom sin klokskap och rättrådighet

vann han stor respekt i sin omgivning. Detta kom till uttryck inte bara inom Skånes Fröodlingsförening. Han blev så småningom ordf. både i Sveriges Fröodlarförbund och Sveriges Centrala Fröråd. När han 1951, 75 år gammal, lämnade sitt uppdrag valdes han till hedersordförande i Skånes Fröodlingsförening. Dessutom instiftades en minnesfond bärande hans namn. Ur denna fond kan intresserade, än idag, söka bidrag för utlandsstudier i främst fröodling.

1953 överlämnade Philip Bonde själv ett praktfullt silverfat till föreningen att användas som vandringpris och tilldelas den rödklöverfröodlare, som uppvisar den för året bästa odlingen.

Ökande fröarealer

De första åren efter bildandet låg tyngdpunkten i arbetet på att genom upplysning få till stånd rationellare odlingssystem. När sedan första världskriget bröt ut tog inriktningen mera sikte på att öka odlingsomfattningen för att säkerställa landets behov av fröutsäden. Under mellankrigsåren lyckades man hålla odlingarna på en nivå, som väl svarade mot landets behov. Vissa år blev det till och med möjligt med viss export. I slutet av 1920-talet och början av 1930-talet genomgick jordbruket en mycket besvärlig kris. Även fröodlingen påverkades men tack vare att Lantbruksstyrelsen införde regleringar av fröimporten så kunde den skånska fröodlingen upprätthållas.

Köksväxtfrö

När vi betraktar skånsk fröodling får vi inte glömma att här har vid vissa perioder också funnits en betydande köksväxtfröodling. Vid avspärningen i samband med första världskriget odlades frö av spenat, morot, rödbeta, ärter och bönor. Det visade sig fungera överraskande bra. När kriget tog slut och det åter blev det möjligt att importera köksväxtfrö försvann nästan odlingen helt.

När sedan andra världskriget bröt ut blev det återigen aktuellt att inom landet producera köksväxtfrö. 1943 uppgick odlingen i Skåne till i det närmaste 500 ha. Ärtor, morot och

bönor dominerade arealmässigt men ytterligare många arter producerades frö av.

Enhetliga odlingskontrakt en nyckelfråga

Jag vill också nämna något om den viktiga roll Skånes Fröodlingsförening spelat när det gäller att få till stånd enhetliga kontrakt vid odling av frö. Från början var det så att det mesta fröet producerades utan att odlaren hade något kontrakt överhuvudtaget. Sedan kom en tid då de olika fröföretagen hade sina egna kontrakt och då blev odlarna många gånger inte särskilt väl behandlade. När sedan fröodlingsföreningen tog initiativ till att tillsammans med fröföretagen arbeta fram gemensamma kontraktsbestämmelser blev det bättre ordning både för odlare och före-

Pristagare vid 2005 års fröpremieringstävling. Stående från vänster: Arne Stenson, Vallåkra (Philip Bondes vandringspris), Christer Hansson, Skarhult (Skånes Frö- o Oljeväxtodl.föreningens vandringspris), Kjell Gustafsson, Hammenhög, Lars Ingmar Månsson, Glemmingebro. Sittande från vänster: Nils Gustav Nilsson, Kattarp och Lars Hermodsson, Vellinge.

tag. Detta skedde dock inte förrän 1932. I dessa första sk standardkontrakt fanns bestämmelser om minifröpris och vissa fordringar gällande renhet, grobarhet, innehåll av ogräsfrö m.m. I förhållande till dessa fordringar kunde man sedan få antingen tillägg eller avdrag på avräkningspriset. Kontraktet har kontinuerligt setts över och fyllt en mycket viktig funktion i relationen mellan odlare och fröföretag.

Prissättningsystem

Om nu kontrakten varit viktiga så har naturligtvis prissättningen på frövaran varit minst lika viktig. Inledningsvis hade man fasta priser i kontrakten. Sedan kom en period då man lät fröpriserna stå i relation till andra grödor. När det

gällde sockerbetsfrö hade man en ordning där priset stod i relation till priset på sockerbetor.

På gräsfröslagen hade man en relation kopplad till priset på höstvetete. Det här systemet tillämpades under åren 1942-52. Vid det senare året begärde fröfirmorna att man skulle gå ifrån detta system och i stället tillämpa ett noteringsförfarande. I samband härmed bildade man Skånes Fröodlingsförenings frönoteringskommitté som började sin verksamhet 1953.

Till en början fungerade det nya systemet något så när tillfredställande, men efterhand blev underlaget för att fastställa noteringspriser allt för tunt varför man så småningom hamnade i den situationen som vi bäst känner till, nämligen att parterna möts under senhösten för regelrätta prisförhandlingar. Dessa kunde många gånger vara både segslitna och besvärliga men som regel blev man till sist överens.

2004 var sista året då odlare och fröfirmor genomförde regelrätta prisförhandlingar. Konkurrensmyndigheten godkände inte denna form för prissättning och därmed försvann Skånes Fröodlingsförenings frönoteringskommittés existensberättigande efter att ha varit verksam i 51 år.

Samarbete med övriga organisationer

Till sist vill jag beröra det goda samarbete Föreningen haft med olika organisationer. I först hand gäller detta hushållningssällskapen i Malmö och Kristianstad där tjänstemän i hög grad varit med och bidragit till odlingens utveckling. Lantbruksstyrelsen har med anslag stött försöksverksamheten och också, som jag nämnde inledningsvis, sett till att genom importlicenser skydda inhemsk fröodling från övermäktig konkurrens från utlandet.

Samarbetet med Sveriges Utsädesförening och Weibullsholms växtförädlingsanstalt, Sockerbolaget och utsädesföretagen och många andra har alltid fungerat synnerligen väl. Och med detta lämnar jag min del av tillbakablicken på Skånes Fröodlingsförening och lämnar över till Gunnar Henningsson för fortsättningen.

Stig Brynell
Ordf 1976-1992

Några minnen

från min tid som förtroendevald i allmänhet och om fusionen med Halland och Blekinge i synnerhet samt om bildandet av Svensk Raps.

Under ganska lång tid hade jag, Gunnar Henningsson, en mycket spännande och intressant uppgift som förtroendevald inom vår organisation.

Någon gång på 1960-talet kom jag med i valberedningen i Skånes Frö- och Oljeväxtodlare. Blev sedan revisorsuppleant och ordinarie revisor mellan 1986-1988 och ordinarie i styrelsen 1989 och Ordförande 1992-2006.

Det har varit många möten med fina kollegor såsom förtroendevalda och duktiga tjänstemän. Namnkunniga personer som Stig Brynell, Stig Lindén, Torsten Cedell och Johan Biärsjö vill jag särskilt nämna. Det är inte utan, att man är stolt över att ha fått vara med i det gänget.

Mycket har hänt under de många år som jag varit med. Jag var ju också med som vice ordförande under Stig Lindén i SFO och under en kort tid även som ordförande.

Johan Biärsjös förträfflighet känner Ni alla till men ett par ord om Torsten Cedell vill jag börja med. Han var på den tiden inte bara Mr. Raps utan också specialist när det gäller vallfröodlingen. Han var anställd under många år som sekreterare och konsult såväl i SFO som i Skånes Frö- och Oljeväxtodlare. När som helst, kunde vi alla ringa honom för att få råd och han hade alltid svaren. Jag minns med glädje alla resor land och rike runt till försöksfält, fältvandringar, odlarmöten och sammanträde med Torsten vid min sida. Han var oerhört kunnig och arbetade alltid intensivt för odlarnytta. En ovanligt fin man gick ur tiden 1995, alldeles för tidigt.

Torsten kände, vill jag påstå, extra varmt för Skånes Frö- och Oljeväxtodlareförening. Vi minns honom alla med stor respekt och tacksamhet.

Vad handlade då jobbet om? Här några exempel: Näringsbevakning/ Intressebevakning för såväl vallfrö som oljeväxter i Sverige och inom EU, förhandlingar med firmor om kontrakt och priser, försök och forskning och odlingsutveckling, information och marknadsföring, etc etc.. Jag minns spännande förhandlingar med Jordbruksdepartementet och själv hade jag uppgiften att i EU sammanhang representera Sverige i COPA, ESGG och i EUs rådgivande kommitté när det gäller vallfrö. Det var både intressant och roligt med internationella kontakter. Jag hoppas att alla som betalar till vår fina odlarorganisation är medvetna om vilket stort arbete som läggs ner genom organisationen.

Skånes Frö- och Oljeväxtodlare blir Södra Sveriges Frö- och Oljeväxtodlare

År 2000 inleddes förhandlingar från Skånes Frö- och Oljeväxtodlareförening med motsvarande föreningar i Halland och Blekinge. Riksorganisationen SFO ville, för att man bättre skulle kunna lösa sina uppgifter, minska antalet lokala föreningar och vi var först på banan. Rent historiskt hör ju Skåne, Halland och Blekinge ihop.

På våren 2002 var det godkänt av tingsrätterna i Halland och Blekinge och fusionen var helt klar. Södra Sveriges Frö & Oljeväxtodlareförening var ett faktum.

Torsten Cedell var under en många år sekreterare i Skånes Frö- och Oljeväxtodlareförening och tillika verksamhetsledare och odlingskonsulent för de skånska frö- och oljeväxtodlarna.

Halland fick två styrelseledamöter och Blekinge en och tidigare Skåne hade fem poster i styrelsen. För att underlätta arbetet valdes också sk lokala ombud från Halland och Blekinge, som skulle kunna påverka sina styrelserepresentanter, för att exempelvis ordna olika arrangemang. Detta tyckte jag blev en mycket fin ordning inte minst ur ”geografisk” synpunkt. Trevliga och ambitiösa nya förtroendevalda från Halland och Blekinge gjorde att det hela föll väl ut. Vår första stämma i den nya föreningen hölls på Hanöhus, Sölvesborg den 18 juni 2002 under ledning av Bertil Nilsson, Asarum. Och då hade vi redan i maj gjort en rejäl studieresa i Halland. Detta har sedan följts upp med markvandringar, besök i försöksfält och vanliga odlingar samt andra möten i både Halland och Blekinge. Det känns som vi alla haft glädje av fusionen och mer resurser har kommit till. Dessutom har det varit en rationalisering,

om man speciellt tänker på minskad byråkrati. Kanske vore det något att ta efter för andra lokala föreningar i landet!?

Man bör också nämna, att vi nästan varje år ordnat en studieresa till olika länder i Europa. Detta har vi kunnat göra tack vare Greve Philip Bondes stipendiefond, även om deltagare själv fått bidra ekonomiskt. Dessa resor har varit öppna för alla förtroendevalda i föreningen. Förutom att dessa studieresor gett oss mycket nytt kunnande, så har det också inneburit att vi alla lärt känna varandra och kunnat umgås socialt under mycket trevliga former, vilket jag tycker är mycket viktigt.

Svensk Raps AB

År 2000 tog Frö- och Oljeväxtodlarna ett unikt grepp och bildade bolaget Svensk Raps AB med de dominerande aktörerna på oljeväxtområdet. Anledningen var de minskade arealerna av olje-

Studieresor till andra länder ger alltid nyttiga erfarenheter. Här studeras höstrapsodling i Tjeckien.

växter, och man ville göra något stort, för att höja värdet av våra produkter. Förutom SFO består Svensk Raps AB av Lantmännen, Aarhus-Karlhamn, Lantmännen SW Seed, Föreningen foder och spannmål, Svenska Foder och Scandinavian Seed. Målsättningen var att utveckla oljeväxtodlingen så att det skulle bli en lönsam affär för både odlare, handel, förädlare och industrin. Jag vill påstå att man lyckades. Svensk Raps har självklart betytt mycket för vår förening SSFO. Det var en tuff utmaning, men väl samlade inför uppgiften klarade branschen av det. Betänk att vi i Skåne år 2001 hade en areal på bara 14 729 ha raps och totalt i Sverige var oljeväxtodlingen den lägsta på många år. Ge-

nom att påverka svenska politiker och EUs beslutsfattare fick vi rimliga spelregler, Odlingstekniken förbättrades och kostnader trimmades. Resurser för marknadsföring och information skapades och man lyckades vända den negativa inställningen till odlingen.

Jag fick av Anders Borgquist, vår nuvarande ordförande, uppgiften att skriva några rader och att ge en tillbakablick inför våra 100 år. Och jag är förvissad om att SSFO genom sina duktiga förtroendevalda och tjänstemän går en ljus framtid till mötes.

Grattis och Lycka Till!!

Gunnar Henningsson
Ordf 1992-2006

Skånes Frönoteringskommitté 1953-2004

Frödlingen i södra Sverige har mycket gamla anor och när tiden för självhushållning började försvinna och mer av jordbrukets produkter började gå i handel uppstod ett behov av organisationer. Skånes Fröodlingsförening bildades 1911 och var ett sätt att utbyta erfarenheter mellan bönderna. Även utsädesfirmor började etablera sig med både köp och försäljning och Allmänna Svenska Utsädesföreningen i Svalöv hade börjat sin verksamhet redan 1886. Alltfler fröfirmor etablerades och det var svårare att få en klar prissbild. Så hade världen skakats av två svåra världskrig och jordbruket var starkt reglerat med gränsskydd och prisregleringar. Även denna reglering fanns i viss mån på fröprodukterna. Priset sattes efter vetepriset med olika uppräkningsstal, exempelvis betalades hundäxingfrö med sju gånger vetepriset. Allt eftersom de mer moderna odlingsmetoderna kom igång och handeln med frö ökade fann man att denna typ av prissättning inte fungerade.

På förslag av bland annat dir Carl M Björklund bildades Skånes Frönoteringskommitté med representation från fröodlare och fröfirmor. Deltagande firmor var AB Hallands Frökontor i Getinge, W Weibull AB i Landskrona, Otto J Olsson & Son i Hammenhög, Skåne-Hallands Utsädes AB i Helsingborg, Allmänna Svenska Utsädesaktiebolaget i Svalöv, Algot Holmberg & Söner i Norrköping, P J Jeppsson Utsädesbolag i Eslöv och Svenska Lantmännens Riksförbund (SLR). Odlarsidan representerades av Skånes Fröodlingsförenings styrelse och en representant från Hallands Fröodlarförening.

Kommitténs arbetsuppgifter

Den viktigaste uppgiften för noteringskommittén var att förhandla och bestämma fröpri-

serna till odlarna. Detta skedde vid ett årsmöte på hösten. En annan viktig uppgift var att bestämma mängden skörd och behov för inhemsk användning av frö. De för Skåne och Halland aktuella arterna var ängssvingel, rödsvingel, vitklöver, ängsgröe och rajgräs. Även en del betfrö och köksväxter var aktuella i början av verksamhetstiden.

Ett möte på våren var också aktuellt och då behandlades lite mera praktiska frågor om fröodlingen ex rensning, provtagning, torkningsavgifter mm. En mindre medlemsavgift har tagits ut av firmor och odlareföreningar. Vårmötena avslutades alltid med samkväm och stämningen var allmänt uppsluppen och förhållande mellan odlare och firmor var gott.

Fröförhandlingar och prissättning

Fröförhandlingarna har allmänt varit ganska tuffa och ibland lite segdragna. Det kunde ibland påminna lite om gamla tiders kreatursmarknad, men får ändå bedömas som mycket seriöst. Vid förhandlingarna bestämdes först uppskattad skörd, som byggde på en enkät bland odlarna. Dessa har alltid varit mycket duktiga på att skicka in svar angående skördeutfallet. Efter denna genomgång diskuterades den inhemska och i viss mån den internationella frömarknaden. När det gäller marknaden minns jag ett år att den ledande från firmasidan uttryckte sig så här: ”att nu var det mycket dåligt på frömarknaden och det har aldrig varit så dåligt på trettio år” för att nästa år säga att ”nu har det aldrig varit så dåligt på trettioett år”. Nåväl, så nåddes ändå en prisöverkommelse.

Gången var den att odlare och firmor lämnat öppningsbud växelvis vartannat år. De sista

Utvecklingen på maskinsidan har varit enorm under föreningens 100-åriga historia. Från att som på den vänstra bilden skörde timotej med lie och räfsa har utvecklingen gått via säcktröska (på bilden BM 20 med Munktells säcktröska på Nya Wärslett i mitten på 1950-talet) till tanktröska utan någon bekvämlighet för föraren till dagens moderna tröskor med både stor avverkningskapacitet och utmärkt komfort för tröskföraren.

tjugo åren fanns en formel för jämförelse mellan svenska och internationella fröpriser som var till gagn för förhandlingarna.

För att förbättra konkurrenskraften för fröodlingen infördes 1969, efter en utredning av Statens Jordbruksnämnd och Lantbruksstyrelsen, ett arealstöd för vallfröproduktion. Kravet var att denna fröproduktion skulle ske på kontrakt och omfatta högst landets självförsörjningsgrad. En särskild nämnd, Vallfrönämnden, utsågs för att bereda frågorna och knöts till Sveriges Oljeväxtintressenter. Till en början var stödbeloppet 2 miljoner kronor. Under 1980-talet fördelades medlen även som kilostöd och vid den tiden uppgick det årliga beloppet till ca 10 miljoner kronor. Vallfrönämnden upphörde vid EU inträdet 1995.

Priserna till odlarna har varierat mycket under de femtio år som Frönoteringskommittén verkat och att göra en prisstatistik skulle bli mycket missvisande. Faktorer som påverkat priserna är skördeutfallet, utländsk konkurrens, vädrets makter, förbättrad odlingsteknik, gårdslagring och mycket annat som valutor och inflation.

Strukturrationaliseringen inom jordbruket

I början av 1950-talet var ca 17% sysselsatta i jordbruksnäringen. Alltmer ropade den svenska industrin efter arbetskraft och den stora flykten från jordbruket hade börjat. 1955 års jordbruksutredning beslöt att det skulle satsas på sk familjejordbruk omfattande en areal på 20-40 ha. Statligt stöd kunde erhållas för att bilda denna typ av jordbruk, såväl för tillköp av areal som för investering i byggnader och inventarier. Det visade sig snart att dessa brukningsenheter var alldeles för små och på 1960-talet tog strukturrationaliseringen väldig fart och en ännu större flykt från jordbruket skedde. På 70- och 80-talet avstannade sammanslagningen av jordbruksfastigheter och fastighetspriserna ändrade sig inte på hela 80-talet. Med det hot eller möjlighet som nittioåret inleddes med att gå från en reglerad ekonomi till en friare marknad var framtiden mycket osviss för jordbrukarna. Det ordnade sig genom Sveriges EU-inträde 1995 med alltmer lika förhållande till grannländerna. I och med detta tog strukturrationaliseringen ytterligare fart och nu är det inte 20-40 ha som gäller utan det är stora gårdar som slås samman och fastighetspriserna tar ett rejält

kliv uppåt. Detta har ju blivit möjligt tack vare den tekniska utvecklingen. Hur har denna utveckling påverkat fröodlingen? På femtiotalet var odlarna många och fröarealen per brukningsenhet var i allmänhet få hektar. Medelarealerna har successivt ökat och idag finns det brukningsenheter med arealer på över 100 hektar frö.

Utveckling bland fröfirmorna

När Frönoteringskommittén startade 1953 var 8 fröföretag anslutna. Säkert var det fler företag i Skåne och Halland som sysslade med frö och frörensnig vid den tiden. Av de större och kända företagen var det W Weibull, Svalöf och Hammenhög som rensade och hanterade frö. Även Skåne-Hallands Utsädes AB och Getinge Frö hade omfattande verksamhet. Hammenhögs köptes av Svalöf 1966 och Skåne-Hallands Utsädes AB hade gått upp i Weibulls. 1992 skedde den stora sammanslagningen av Svalöf och Weibulls och Svalöf-Weibull AB bildades. En ny representant hade nu anslutit sig till Skånes Frönoteringskommitté, nämligen Sveriges Fröengrossistförening som representerades av Skånefrö AB i Tommarp.

Mottagningsanläggningar för frö har funnits

på många platser och haft olika utformning. På 1950-talet var det säckhantering som gällde och det fordrade mycket handarbete. Allt eftersom tanktröskorna började bli vanliga övergick man mer till löshantering i lådor. Ett bra sätt för att kunna hålla partierna åtskilda. På Hammenhögsanläggningen hade man byggt en brygga och tippningen skedde direkt i lådorna. Denna anläggning ersattes 1985 av en tippgrop med elevator och fläkt som tog materialet till lådorna. När Svalöf och Weibulls gick samman 1992 upphörde denna anläggning för odlarleveranser. Återstod två leveransplatser i Skåne. SW:s anläggning i Landskrona och Skånefrös anläggning i Tommarp. 2009 togs Lantmännens nya renseri i Eslöv i bruk och därmed stängdes anläggningen i Landskrona. Från och med 2010 är det Svenska Lantmännen som tagit över odlingarna från SW. Idag finns det fortfarande två mottagningsplatser i Skåne för de skånska odlarna att leverera frö till och det är i Eslöv och Tommarp.

**Nils Bertil Offesson hedersledamot
Södra Sveriges Frö- och Oljeväxtodlare**

HALLANDS Frö- och Oljeväxtodlareförening

Hallands Frö- och Oljeväxtodlareförening bildades 1941 på initiativ av hushållningssällskapet i Halland som blivit anmodade av livsmedelskommissionen att propagera för en ökad odling av oljeväxter i länet. Föreningens första styrelse var godsarrendator J.F. Hansen Krontorp, godsförvaltare H.v. Braun Mostorp, godsägare Erik Ramstedt Stavsjö, Karl Fr. Hallberg Munkagård samt landstingsman Albin Eriksson Toftered. Sällskapets jordbrukskonsulent skulle tjänstgöra som sekreterare. Sekreterareuppgiften och kassaförvaltningen har utförts av sällskapet under alla år fram till 2002 då beslut togs om ett samgående och bildande av Södra Sveriges Frö- och Oljeväxtodlareförening ek. förening.

Ordförande genom åren har varit:

Godsarrendator J.F Hansen Krontorp
Lantmästare Bengt Lilliehöök Torebo
Lantmästare Karl Axel Klinker Månstorp
Lantmästare Bertil Pettersson Vapnö
Lantmästare Göran Venåker fram till sammanslagningen

Föreningen representeras i nuvarande styrelsen av Lantmästare Gustav Skygesson Stenastorp och lantbrukare Lennart Andersson Kärret Grimeton

Rapsen viktig avbrottsgröda

Frö och oljeväxterna har betytt och betyder mycket för den halländska växtodlingen.

Då sockerbruket i Genevad lades ner på 30-talet blev växtföljderna hårt ansträngda. Havreodlingen ökade markant beroende på den stora havreexporten från det kalkfattiga länet. Detta satt sina spår. Havresystematod var mycket vanlig varför avbrottet med andra grödor blev välkommet på 1940-50 talet.

I tidningsrubrikerna kunde man läsa ”Margarinet blommar på halländska åkrar.” Det gula

inslaget tillsammans med den då pånyttfödda linodlingen i länet som blommade blått dominerade under några korta sommarveckor den halländska landskapsbilden. Under senare år har det varit vårrapsodling som dominerat men nya sorter har gjort att höstrapsen än en gång kommit tillbaka i länet

Landets största ängsvingelareal

Fröodlingen fick sitt uppsving på 1950-60-talet när flera av de större gårdarna slutade med mjölkorna, men behövde vallarna i sina växtföljder. För Hallands del har det i huvudsak varit ängssvingel till frö som odlats.

I många år dominerade länet ängssvingel frömarknaden i landet när över trefjärdedelar av ängssvingelfröet kom från Halland. Fröprisförhandlingarna med fröfirmorna sköttes i många år av Lantmästare Stig Nilsson Heagård på ett föredömligt sätt. Han var också själv en framgångsrik fröodlare

Grönfodertorkarna på Vapnö och i Genevad, senare också Södra Hallands grönfodertork i Kövlinge gjorde att skörden av förstaarsvallarna gick till torkarna och blev pellets. Den tidiga skörden av ängssvingelfröodlingarna andra året möjliggjorde en bra såtid för höstraps eller höstvete. Några få fröodlingar av rödklöverfrö har förekommit men har inte fått någon större spridning beroende på den sena skörden.

Den förändrade produktionsinriktningen gör att behovet av avbrottsgrödor blir ännu större framöver. Stora krav kommer därför att ställas på växtförädlare. Det behövs också en väl fungerande fältförsöksverksamhet. Här får odlarna kanske i ännu större grad än nu hjälpa till med finansiering av detta.

Göte Ivansson tidigare vd för Hushållningssällskapet i Halland och sekri Hallands Frö- och Oljeväxtodlareförening

Det gick åt mycket arbetskraft på landet i början av 1900-talet. Inte minst plöjning var krävande, både för hästar och folk. Här plöjer man på Weibullsholm med 5 hästar. Till detta krävs tre personer för att ekipaget ska fungera.

SVALÖFS

original

Primus Timotej - Viktoria Rajgräs
Skandia Hundäxing

bidraga väsentligt att förbättra vallarnas afkastning.

TILLGÅNG BEGRÄNSAD!

Rekvirera därför i tid från

UTSÄDESBOLAGET, SVALÖF

Med filialer i:

Norrköping, Göteborg och Hernösand

BLEKINGE Frö- och Oljeväxtodlareförening

Utdrag ur Blekinge Frö- och Oljeväxtodlareföreningens jubileumsskrift från 1994:

Blekinge läns Fröodlingsförening bildades redan 1919. I samband med en utsädesutställning i Ronneby, presenterade sekreteraren i Skånes Fröodlingsförening H Witte Svalöv den skånska föreningen, dess verksamhet och organisation. Detta föredrag gav inspiration och på förslag av godsägare LM Kruse, Trantorp beslöts enhälligt att bilda Blekinge läns Fröodlingsförening upa. 54 personer blev medlemmar och svarade för 77 insatser. Första styrelsen bestod av:

Godsägare LM Kruse, Trantorp ordf, friherre Gerhard Leijonhielm, Sjuhalla, sekr och övriga ledamöter var riksdagsman Gustaf Bergström, Bubbetorp, lantbrukarna Alfred Petersson, Gärestad, Nils Klemedtsson, Märserum, Edvin Johansson, Stensnäs och Sven Persson, Stensborg.

Främja odlarnas ekonomiska intressen

Föreningens ändamålsparagraf utgjordes av texten ”Föreningen utgör en sammanslutning av fröodlare inom Blekinge län och har till uppgift att främja medlemmarnas ekonomiska intressen i avseende å fröodling av vallväxter samt av rotfruktsväxter och andra kulturväxter och att i övrigt verka för främjandet av dylik fröodling. Denna sin uppgift försöker föreningen fylla genom att:

- anskaffa och utlåna klövernötare och andra för frörensning behövliga maskiner
- efter bästa förmåga vara medlemmarna behjälpliga vid försäljning av hos dem odlade fröpartier
- medelst föredrag, spridandet av broschyrer om fröodling, anställande av fröodlingsförsök, premiering av förtjänstfulla fröodlingar

o dyl söka åstadkomma en på rationella principer grundad fröodling”

Redan 1920 inköptes den första klövernötaren till ett pris av 1 078 kr och denna placerade på gårdar så att klöverfröodlarna kunde nöta sitt frö. Första året var det 21 lantbrukare som använde sig av nötaren.

Fröutställningar

Redan från föreningens start gjordes under somrarna besök och bedömningar i fält av hur odlingarna såg ut. Det arrangerades också årligen utsädesutställningar dit lantbrukare fick skicka in fröprover. Det kunde vara upp emot

100 prover som anmäldes till utställningen. Proverna rensades och bedömdes sedan av sakkunniga personer som ex H Witte från Svalöf och föreståndaren vid Frökontrollanstalten i Kalmar K Gerner. Till vinnarna utdelades sedan priser. Vid utställningarna togs också tillfället i akt att informera om odlingen genom föredrag och diskussioner.

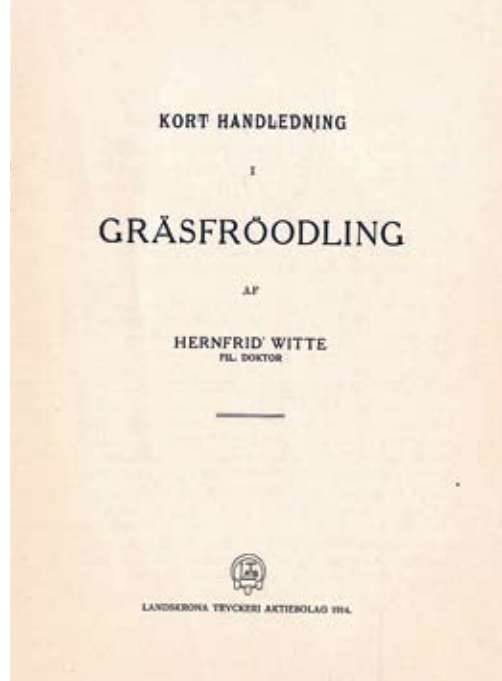
De första åren på 1940-talet började intresset för oljeväxtodling att öka, inte minst pga andra världskriget, det behövdes produceras oljeväxterna för råmaterial till margarintillverkning. Redan 1941 började föreningen tillsammans med hushållningssällskapet arbeta med frågor som rörde oljeväxtodling.

Eget frörenseri

Inom fröodlingsföreningen hade man länge strävat efter att skapa ett eget frörenseri. 1943 ändrade föreningen namn till Blekinge läns Fröodlareförening och ändamålsparagrafen ändrades till att föreningen ska verka för "att

Frörensriet är sista anhalten för fröet innan det kan levereras som utsäde. Blekinge läns Fröodlareförening drev under nästan 30 år renseri i egen regi i Nättraby. Dock är denna bild från Weibulls renseri.

Odlingsanvisningar är ingen nyhet. Redan i början av 1900-talet hade Hernfrid Witte, Svalöf författat denna skrift som fröodlingsföreningarna köpte in och förmedlade till sina medlemmar. Allt för att utbilda odlarkåren.

uppföra ett eller flera renserier samt anskaffa härtill ändamålsenlig maskinutrustning samt ombesörja frörensning på egna renserier i den utsträckning kapaciteten det medger". 1946 byggdes ett renseri i Nättraby. De första tre åren rensades enbart vallfrö. Kvantiteterna varierade mellan 150 och 250 dt per år. Fram till 1960-talet rensades mellan 100 och 350 dt vallfrö årligen. Härefter minskade rensningen markant. Detta hade flera orsaker bland annat att de "gamla" fröodlarna slutade som lantbrukare och att det nya vallfröstödet var kopplat till ett kontrakt med fröfirma. Firmorna tog därmed allt mera hand om rensningen av fröet. Lön-samheten för renseriet blev allt sämre och 1970 beslutades att det skulle avvecklas.

Nytt samarbete

I början av 1980-talet ändrades föreningens namn till Blekinge Frö- och Oljeväxtodlareförening och från och med 2002 ingår föreningen, genom sammanslagning av frö- och oljeväxtodlareföreningarna i Skåne, Halland och Blekinge i Södra Sveriges Frö- och Oljeväxtodlareförening.

De första hundra åren – nu går vi vidare

Nu skriver vi 2011, och föreningen är inne på sitt 101:a verksamhetsår.

I år är det 25 år sedan kärnkraftskatastrofen i Tjernobyl. En olycka som fick betydande konsekvenser i norra och mellersta Sverige. Japan drabbades den 11 mars 2011 av en förödande jordbävning med efterföljande tsunami. Ödeläggelsen är enorm och befolkningen oerhört hårt drabbad. Fyra kärnkraftsreaktorer är mycket allvarligt skadade. Återigen ifrågasätts kärnkraften som energikälla. Vad får det för konsekvenser för jordbruket? Både som förbrukare av energi, men också som potentiell energiproducent.

Tufft för diktatorer

I norra Afrika och mellanöstern gör folk, med risk för livet, uppror mot tyranniska och genomkorruperade regimer. Här hemma kan man till och från vara missnöjd med både myndigheter och politiker. Men när man ser vad folk i dessa länder är beredda att riskera för att uppnå frihet, så förstår man hur oerhört lyckligt lottade vi är i vår del av världen.

Åter till marknadsekonomi

När föreningen bildades levde jordbruket på marknadens tuffa villkor, även om det fanns en del skyddstullar. Den svåra försörjningssituationen, inte minst under första världskriget, ledde fram till den omfattande jordbruksregleringen som växte fram under 1900-talet. I dag börjar cirkeln åter slutas och jordbruket närmar sig mer och mer världsmarknaden. I dag är det huvudsakligen marknadens och inte politikerna som avgör lantbrukets intäkter. Tyvärr verkar det inte som om alla beslutsfattare har förstått det.

På kostnadssidan har politiken fortfarande stort inflytande och en hel del beslut fattas som om vi fortfarande levde i en skyddad värld.

Effektivitet för lönsamhet

Behovet av en odlarorganisation som kan bevaka våra intressen är därför stort. Den allt öppnare marknaden och hårdare konkurrensen med vår omvärld gör det till en överlevnadsfråga med aktiv och framgångsrik odlingsutveckling. Vår effektivitet måste vara bland de främsta, annars kommer vi aldrig att tjäna några pengar.

Att verka för ökad avsättning av våra produkter är en ny, men nog så viktig uppgift. Detta är uppgifter som vi odlare måste ta tag i själva, ingen annan kommer att göra det åt oss. Behovet av vår förening är därför minst lika stort i dag som för hundra år sedan och kommer, så vitt jag kan se att vara det under överskådlig tid. Vem vet? Kanske kommer föreningen att kunna fira 200-års jubileum också.

Anders Borgquist

I början av maj brukar det hållas en höstrapsdag i Skåne. Besöksantalet är alltid stort, vanligen kring 150 personer. Under denna dag med fokus på höstrapsodling samlas rapsexperterna för att ge odlarna nya rön som ska föra odlingen framåt.

Vid en studieresa till Östergötland för intresserade medlemmar besöktes bland annat Väderstadverken. I ett stenbrott där maskinerna provkörs berättar Bo Stark, Väderstad engagerat om vad som förvisas.

Maskin för upptagning av färdig gräsmatta.

Hubert Hebinger, Cetiom i Frankrike informerade ute på fältet.

En studieresa till Frankrike gav många nya intryck på höstrapsodling.

Vid studieresan efter årsstämman 2008 besöktes Vanås gods utanför Hässleholm.

Fröfältvandring med besök i en timotejfrödning i Mölleröka, Billinge.

Vackert höstrapsfält på
Nya Wärslätt 2008.

Styrelsen i Södra Sveriges Frö- och Oljeväxtodlare 2010. Bakre raden från vänster: Lennart Andersson, Tore Svensson, Gustav Skyggeson, Henric Brinte. Främre raden från vänster: Thomas Nilsson, Anders Borgquist, ordf, Nils-Gustav Nilsson.

